

میثم مهدیان در چند سال گذشته کشور بیشتر مشکلات ما با مسائل اقتصادی گره خورده ولی شمار خلاف برنامه «خانه ما» کمتر می‌بینید
تفریحاتی که از طریق صدا و سیما نشان داده می‌شود به فرهنگ اقتصادی
ما که شامل کار و کوشندگی، همکاری و مشارکت است، مرتبط باشد

در تأثیرگذاری بیشتر این برنامه و نشان دادن فرهنگ خانواده‌های مختلف ایرانی به سایر مردم تأثیر داشته است؟

این بصیرت و حسن نظر سازندگان برنامه است که این برنامه را در سطح ملی گسترش داده و فرهنگ‌های مختلف را از نزدیک مورد توجه قرار دادند و این موضوع یکی دیگر از بزرگ‌ترین برگه برنده‌های این برنامه است. این که به طور مثال ما از نزدیک با نحوه زندگی اقوام آذری زبان، نحوه تعامل آنها با یکدیگر در محیط خانواده، تعاملات اجتماعی آنها و... آشنا شویم، هم در شناخت خرده فرهنگ‌های قومیتی جغرافیایی ما، تأثیر بسزایی دارد و ارتباط فرهنگی را تقویت می‌کند و هم این که هویت ملی را ارتقا می‌دهد، چرا که احساس صمیمیت با این خرده فرهنگ‌ها باعث یک گستره ملی یکپارچه می‌شود و این از مهم‌ترین ویژگی‌های این برنامه است.

پس معتقد هستید برای طراحی «خانه ما» به عنوان یک برنامه سرگرمی محور و انطباقش با فرهنگ مردم کشورمان بسیار فکر شده است؟

بهتر است در جواب بگویم در کل به مساله تفریح و سرگرمی مردم خیلی فکر نمی‌شود؛ به طور مثال برای ساخت برنامه‌ای مانند «عصر جدید» فکر و ایده پردازی درباره فرهنگ کشور ما و اقتضائات آن نشده است و برای همین وقتی برنامه‌ای را راه اندازی می‌کنیم کاملاً تقلیدی و کپی برداری است. ساخت مستند مسابقه خانه ما نشان داد ما به وجوه دیگر تفریح و سرگرمی خانواده‌های ایرانی هم می‌توانیم فکر کنیم. باید به این موضوع توجه داشته باشیم که هیچ تفریح و سرگرمی خنثی نیست و بار فرهنگی دارد و اگر به این موضوع به درستی فکر شود، قطعاً روی همه برنامه‌هایی که قرار است ساخته شود وقت می‌گذاریم و آن را تحلیل می‌کنیم و نسبت آن را با شرایط اجتماعی، تاریخی خود می‌سنجیم.

یعنی باید در برنامه‌های مسابقه محور هم، شرایط روز جامعه لحاظ شود؟

ما در چند سال گذشته کشور، با مسائل اقتصادی درگیر بودیم و بیشتر مشکلات ما با این مسائل اقتصادی گره خورده است؛ ولی شما کمتر می‌بینید تفریحاتی که از طریق صدا و سیما تبلیغ و نشان داده می‌شود، به فرهنگ اقتصادی ما که شامل کار و کوشندگی، همکاری و مشارکت است، توجه کرده باشد و در نهایت تلویزیون در این زمینه نتوانسته از ظرفیت‌های خود استفاده کند.

یعنی به نظر شما هیچ کدام از برنامه‌های ما که رویکردی تفریحی و سرگرمی دارند، سعی در نشان دادن شرایط حاکم بر جامعه نداشته‌اند؟

من برای شما مثالی می‌زنم: برنامه «خندوانه» که چندین سال است از شبکه نسیم روی آنتن می‌رود، غیر از سرگرمی لحظه‌ای که برای مخاطب فراهم می‌کند هیچ آورده‌ای برای زندگی و جامعه او ندارد و در میان چهره‌های مشهوری که دعوت می‌شدند، چند شخصیت فرهنگی هم دعوت می‌شدند تا بحث‌هایی هم انجام شود، ولی در نهایت مساله‌ای که برای بیننده باقی می‌ماند و در ذهن او ته‌نشین می‌شد، همان مسابقات و بازی‌ها بود و به وجه فرهنگی، اجتماعی ماجرا توجهی نمی‌شد. به طور مثال بخش استندآپ کمدی‌های برنامه خندوانه یکی از بدترین تفریحات تلویزیونی در این چند دهه گذشته تلویزیون از نظر تأثیرات منفی که در محتوای آنها وجود داشت، بود. شخصیت پدر و پسر بزرگان خانواده دائم دستمایه هجو و خنده قرار می‌گرفت و این در ارتباط نسلی ما، تأثیر زیادی دارد و جوانان جامعه را از بهره‌مندی از تجربیات نسل‌های گذشته محروم می‌کند.

نگاه جامعه‌شناسانه به «خانه ما» توسط دکتر میثم مهدیان

آنچه خوبان همه دارند

باروی کار آمدن شبکه‌های مختلف سیما در رسانه ملی، شاهد برنامه‌های مختلفی اعم از برنامه‌های گفت‌وگو محور، تاک شوها، برنامه‌های سرگرم‌کننده و سریال‌های با ساختارهای متفاوت در شبکه‌های مختلف سیما بودیم که به نوعی می‌توان گفت رقابتی سالم را برای جذب مخاطب در شبکه‌های مختلف ایجاد کرد. یکی از برنامه‌هایی که مدتی است از شبکه نسیم در حال پخش است، مستند مسابقه «خانه ما» است که در هفت فصل تولید شده و در هر فصل به یکی از شهرهای ایران سفر کرده و مهمان یکی از خانواده‌های ایرانی در منزل آنها می‌شود که رقابتی را بین هر خانواده ایجاد می‌کند. برنامه‌ای که بارویکردی جدید در برنامه‌سازی و با محوریت پرداخت به سبک زندگی خانواده‌های ایرانی ساخته شده و با استقبال خوبی در میان مردم مواجه شده است.

در این شماره از «قاپ کوچک» که به مستند مسابقه خانه ما اختصاص دارد، با میثم مهدیان، جامعه‌شناس درباره این مستند که شکلی جدید از خانواده‌های ایرانی را به نمایش گذاشته است، تأثیر آن بر مخاطبان و تفاوت با سایر مسابقات تلویزیون به گفت‌وگو نشستیم که در ادامه می‌خوانید.

برنامه‌ریزی کرد، مسئولیت پذیر بود و... در چنین مسابقه‌ای معنای رقابت مدرنی که در سایر مسابقات شاهد آن هستیم را مشاهده نمی‌کنیم و در پایان هر مسابقه، هر خانواده موضوعات جدیدی را یاد گرفته است.

نظرتان درباره محتوای این برنامه چیست؟ آن‌طور که باید توانسته تأثیر مثبتی بر خانواده‌ها داشته باشد؟

ما کمتر مسابقه‌ای داشته‌ایم که همه افراد خانواده با هم در آن شرکت کنند؛ معمولاً در مسابقاتی که برگزار می‌شود، استعدادهایی مورد توجه قرار می‌گیرند که آن فرد با مهارت‌های زندگی اجتماعی فاصله دارد، ولی در این مسابقه، زندگی اجتماعی در صمیمی‌ترین و گرم‌ترین وجه آن جریان پیدا کرده است و ما می‌بینیم که افراد در عین این که در این مسابقه شرکت می‌کنند، با هم زندگی می‌کنند و موضوعات جدیدی را یاد می‌گیرند و نکته جدیدی به زندگی آنها اضافه می‌شود. در این مستند مسابقه، صرفاً تفریح و رقابت منفی ملاک نیست و روابط خانواده‌ها گرم می‌شود و این جنبه معنایی و مفهومی بسیار مهم است.

این که این برنامه در هر فصل در شهرهای مختلف برگزار می‌شود چه میزان

از بخش مسابقه آن است. نظرتان در مورد این ویژگی منحصر به فرد چیست؟

درباره بعد مسابقه بودن این برنامه؛ باید بگویم که ما همیشه به مسابقات از بعد سرگرمی آن توجه می‌کنیم و معمولاً هدف تربیتی یا فرهنگی خاصی از برگزاری مسابقات نداریم. برای اولین بار یک مسابقه‌ای برگزار شده که هدف تربیتی و فرهنگی دارد که این هدف با فرم آن هماهنگ بوده و کل مسابقه در خدمت ایده است. دوم این که معمولاً افرادی که در مسابقات مدرن شرکت می‌کنند در زمان اعلام نتایج به جز فردی که برنده شده همه ناکام هستند و این ناکامی برای افرادی که در آن مسابقه شرکت کردند خیلی محسوس و واقعی است، چون این مسابقات از زندگی روزمره فاصله داشته و شکست روانی را به دنبال دارد اما در مستند مسابقه خانه ما اگر خانواده‌ها شرکت می‌کنند و از بین آنها یک خانواده پیروز می‌شود، خانواده‌های دیگر احساس ناکامی روان شناختی نمی‌کنند، چون مسابقه جزئی از زندگی و در خدمت زندگی آنها بوده است و به واسطه این مسابقه متذکر زندگی خود می‌شوند که می‌شود کمتر خرج کرد، صرفه جویی کرد،

«خانه ما» به روایت اعداد

۸ فصل

۲۵ میلیون

۵۰۰ هزار تومان

۱۰۰ برابر

۴۰ روز

مسابقه «خانه ما» هر فصل در یک شهر تولید می‌شود. فصل جدید هم این روزها در مشهد کلید خورده. انتخاب مقصد برای «خانه ما» ای‌ها ارتباط مستقیمی با متقاضیان هر شهر در بخش ثبت نام سایت دارد.

در اولین فصل «خانه ما» خانواده برنده توانست ۲۵۰ هزار تومان از پولش را پس انداز کند و در پایان مسابقه ۲۵ میلیون تومان جایزه بگیرد.

در فصل‌های اول «خانه ما» هر خانواده یک ماه فقط باید با ۵۰۰ هزار تومان زندگی می‌کرد و مأموریت‌های مسابقه را انجام می‌داد تا در پایان مسابقه، خانواده برنده صد برابر پس اندازش جایزه بگیرد، اما الان هر خانواده دو میلیون تومان بودجه دارد.

علاوه بر این که تمام هزینه‌های جاری خانواده‌های شرکت‌کننده در مسابقه به عهده مجموعه «خانه ما» خواهد بود، صد برابر پس انداز خانواده برتر هم به آنها جایزه داده می‌شود. به همین علت هزینه کردن هر هزار تومان در این مسابقه معادل صد هزار تومان است!

مدت زمان ضبط هر مسابقه حدود ۳۰ روز است. در واقع گروه سازنده «خانه ما» ۳۰ روز با سه خانواده زندگی می‌کند تا این مستند. مسابقه را تولید کنند.